

егалітаризма, що є результатом жіночої боротьби за рівноправ'я. Емансипація жінки, що відбувається в короткий проміжок часу, до цих пір не може усунути цінності патріархату ні в суспільстві і культурі, ні в самосвідомості жінки. Не відмовляючись від своїх традиційних ролей і вважаючи їх невідчужуваними, сучасна жінка активно освоює маскулінізований соціокультурний простір. Як наслідок жінка вимушена жити між тими установками і вимогами, які існують між патріархатом і новою егалітарною соціальністю. Маючи своєрідне світосприйняття і стиль життя, жінка проходить специфічний шлях свого існування, що вимагає особливого вивчення.

Бібліографічні посилання

1. Введение в гендерные исследования / под ред. И. Жеребкиной. – Харьков : ХЦГИ ; СПб : Издательство «Алетейя», 2001. – Часть 1. – 708 с.
2. Голан А. Миф и символ / А. Голан – М. : РУССЛИТ, 1994. – 375 с.
3. Круглова Л. Основы культурологии : учебник / Л. Круглова – СПб. : СПГУВК, 1995. – 393 с.
4. Лавриненко Н. В. Женщина: самореализация в семье и обществе (гендерный аспект) / Н. В. Лавриненко. – К. : ВИПОЛ, 1999. – 172 с.
5. Лосев А.Ф. Античная мифология в ее историческом развитии. / А.Ф. Лосев. – М.: Учпедгиз, 1957. – 620 с.
6. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах / за ред. В.Г. Табачковського. – К. : Наукова думка, 2004. – 244 с.
7. Мид М. Культура и мир детства. Избранные произведения / М. Мид – М. : Главная редакция восточной литературы изд-ва «Наука», 1988. – 429 с.
8. Мифы народов мира : энциклопедия в 2-х томах. – М. : Советская энциклопедия : Издательство малого предприятия «Останкино», 1991. – Т. 2. – 719 с.
9. Мир и Эрос. Антология философских текстов о любви. – М. : Политиздат, 1991. – 335 с.
10. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла : сочинения в 2-х томах / Ф. Ницше – М. : Мысль, 1990. – Т. 2. – С. 238–406.
11. Овидий Н. Наука любить. / Н. Овидий – М. : Вернисаж, 1992. – 224 с.
12. Платон Тимей : сочинения в 3-х томах / Платон. – М. : Мысль, 1971. – Т. 3. – Ч. 1. – С. 455–542.

Левченко Л. Ю., Бова В. В. Женщина как объект гендерных исследований: философско-социологические аспекты

В статье особое внимание уделяется этапам развития и формирования взглядов на роль женщины в обществе, начиная от произведений о древних богинях и заканчивая современными гендерными исследованиями, формулирующими новый ответ на очевидное нарушение патриархальной модели мира в связи с активным вхождением женщины в культуру нашего времени. В УДК 930.1+308:37.013.3

В. І. Мудрак

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні підходи до розвитку співвідношення «особистість-інформація» в глобальному інформаційно-пізнавальному просторі розгортаються в системі інформаційного забезпечення фахової компетентності в системі вищої освіти. Це передбачає напрацювання новітніх соціально-філософських тенденцій у контексті «людина-технологія-вища освіта-фахова компетентність».

Ключові слова: інформація, компетентність, система.

Вступ. Проблематика даного дослідження знаходиться в площині соціально-філософських підходів до вироблення засад кількісної й якісної оптимізації

этом аспекте рассмотрены основные теории гендерной философии.

Ключевые слова: гендер, гендерные исследования, мужское, женское, маскулинность, фемининность.

Levchenko L., Bova V. Woman as an object of gender studies: the philosophical and sociological aspects

The article emphasis on stages of development and formation of views on the role of women in society, from ancient goddesses to modern gender studies, who formulated a new answer to an obvious violation of the patriarchal model of the world in connection with the entry of women active in our present culture. The basic theories of gender philosophy are considered in this aspect.

Keywords: gender, gender studies, men, women, masculinity, femininity.

References:

- Golan, A 1994, Mif i simvol (Myth and symbol). RUSSLIT publ., Moscow.
- Kruglova, L 1995, Osnovy kul'turologii: uchebnik (Fundamentals of cultural studies: textbook). SPGUVK publ., Saint-Petersburg.
- Lavrinenko, NV 1999, Zhenshchina: samorealizatsiya v semye i obshchestve (gendernyy aspekt) (Woman: self-realization in family and society (gender aspect)). VIPOL publ., Kiev.
- Losev, AF 1957, Antichnaya mifologiya v yeye istoricheskom razvitii (Ancient mythology in its historical development). Uchpedgiz publ., Moscow.
- Lyudyna v esentsiynykh ta ekzystentsiynykh vumirakh (Man in essence and existential dimensions), 2004, ed. by V. G. Tabachkovskyy. Naukova dumka publ., Kyiv.
- Mid, M 1988, Kul'tura i mir detstva. Izbrannyye proizvedeniya (Culture and the world of childhood. Collective works). Nauka publ., Moscow.
- Mify narodov mira. Entsiklopediya v 2-kh tomakh (Myths of world nations. Encyclopedia in 2 volumes), 1991, Vol. 2. Izd-vo malogo prepriyatiya "Ostankino", Moscow.
- Mir i Eros. Antologiya filosofskikh tekstov o lyubvi (World and Eros. Anthology of philosophical texts about love), 1991. Politizdat publ., Moscow.
- Nietzsche, F 1990, Po tu storonu dobra i zla: sochineniya v 2-kh tomakh (Beyond Good and Evil: works in 2 volumes), Vol 2. Mysl' publ., Moscow, pp. 238–406.
- Ovid, N 1992, Nauka lyubit' (Science of love). Vernisazh publ., Moscow.
- Plato, 1971, Timey. Sochineniya v 3-kh tomakh (Timaeus. Compositions in 3 volumes), Vol. 3, Part 3. Mysl' publ., Moscow, pp. 455–542.
- Vvedenie v gendernyye issledovaniya (Introduction to Gender Studies), 2001, ed. by I. Zhrebkina, Part 1. Aleteyya publ., Saint-Petersburg.

Надійшла до редколегії: 15.09.2013 р.

останньої в глобальному інформаційно-пізнавальному просторі, в обширі якого висуваються новітні вимоги щодо реалізації особистісного пізнавального і фахово спрямованого потенціалу. Розробка і застосування таких підходів необхідно спираються на систему методологічного забезпечення процесу інтенсивного напрацювання новітніх знань, умінь і навичок професійної діяльності, що мають проєктивний характер у галузі фахової компетентності вищої освіти стосовно реалій глобального світового ринку праці. Такий ракурс заявленої проблеми розгортається в річці інтеграції інформаціологічного забезпечення фахової компетентності вищої освіти в світовий освітньо-науково-професійний простір, що в ньому розгортається особистісний потенціал (в системі відносин «особистість-інформація»), спрямування якому надане в межах вищої освіти. Це передбачає, перш за все, сконцентрованість зусиль усіх ланок вищої освіти щодо підвищення рівня вітчизняного науково-професійного потенціалу, а з іншого боку, пошук шляхів інтеграції останнього в світову систему ринку праці. Відповідальність за оптимальне узгодження вітчизняних вимог до підготовки майбутнього фахівця із глобальними світовими вимогами до його рівня фахової компетентності покладається на систему вищої освіти, що неухильно інтегрується в останні. Саме тут виникають новітні підходи з точки зору соціально-філософського забезпечення такої інтеграції. З одного боку, для майбутнього фахівця відкриваються раніше небачені можливості доторкнутися до глибин інформаціологічного забезпечення фахової підготовки, а з іншого, - така особистість стикається із світом відкритих проєктів, що несуть масу викликів: духовних, психологічних, політико спрямованих, економічних, інформаціологічних, тощо. Йдеться про адаптацію молодого фахівця до системи інтерактивних зв'язків у інформаційно-пізнавальній галузі. На нашу думку, додання такої особистості до світового ринку праці, вимагатиме креативних зусиль усієї системи вітчизняної вищої освіти.

Мета статті. Показати процес розгортання сучасних підходів до розвитку співвідношення «особистість-інформація» в глобальному інформаційно-пізнавальному просторі на основі інформаціологічного забезпечення фахової компетентності в межах вищої освіти. Це передбачає напрацювання новітніх соціально-філософських тенденцій у контексті «людина-технологія-вища освіта-фахова компетентність».

Обговорення проблеми. Хід розробки наукової проблеми базується на досягненнях вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі теорії інформації та управління нею в суспільно-соціальних відносинах (В. Г. Афанасьєв, Л. Бауер Фрідріх, І. Й. Блох, Д. І. Блюменау, М. Боніц, Н. Вінер, М. В. Вачевський, Л. Бріллоен, Т. Г. Геращенко, Н. Г. Джинчарадзе, У. Ешбі, Ю. М. Канигін, С. Г. Кулешов, Л. Куффінал, М. М. Мойсєєв, Рейворд І. Бойд, А. Д. Урсул, Ю. А. Шрейдер, К. Шеннон та ін.). Проте, швидкоплинний сучасний ринок інтегрованої світової праці і застосування на ньому новітньої пізнавально-ціннісної-фахової інформації передбачає новітнє теоретичне забезпечення руху такої інформації і залученості до неї майбутніх фахівців. Такий процес передбачає подальше дослідження означеної проблеми.

З погляду методології науки й освіти соціальна інформація пізнавального характеру розглядається й аналізується як ресурс і потенціал їх розвитку в

науково-освітніх комунікаціях, техніко-технологічних структурах науково-освітнього спрямування, системах, формах тощо (Дж. Бернал, В. О. Виноградов, Г. М. Добров, Г. Клаус, О. М. Князєва, А. Й. Уйомов, Ф. М. Цирдя, та ін.). У свою чергу, вимагає подальшого дослідження процес реалізації таких комунікацій у системі «вітчизняна освіта-міжнародний ринок праці». Застосування соціальної інформації в освіті й науці на теренах інформаційного суспільства з погляду сучасної соціальної філософії та її трансформація на рівні знання, духовно-ціннісного досвіду людства, нації, особистості розглядаються як новітній етап їх розвитку (В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. Кастель, В. Г. Кремень, Т. П. Малькова, М. І. Михальченко, В. А. Рижко, та ін.). Саме тут, на нашу думку, полягає основний шлях сучасних соціально-філософських розробок на теренах співвідношення вітчизняних досягнень у галузі фахової компетентності вищої освіти з точки зору її інтеграції в світовий інформаційно-пізнавальний простір й напрацювань із загальноосвітнього досвіду реалізації фахової компетентності на інтегрованому ринку праці.

Функціонування, трансформація, управління пізнавальною соціальною інформацією у змісті й організації вищої освіти розглядаються на теренах філософії освіти, методології освіти, дидактики (Л. П. Буєва, Е. М. Гусинський, І. А. Зязюн, С. Ф. Клепко, В. С. Лутай, М. Малкей, Л. А. Мікешина, М. І. Романенко, та ін.). Такі розробки, на наш погляд, необхідно інтегрувати в систему інтернаціонального досвіду впровадження результатів фахової компетентності, надбаної в системі вітчизняної вищої освіти. Проєктивним уявляється процес розширення поля підходів стосовно інтеграції вітчизняних напрацювань в систему світових розробок, що набули креативного значення. Щодо розвитку вищої освіти в сучасному суспільстві, застосування соціальної інформації пізнавального характеру, спрямованого на підвищення фахової компетентності як вищої освіти в цілому, так її вихованців, розглядається як методологія реалізації науково-професійного, його презентації; форма здійснення інтелектуального й емоційного розвитку особистості; процес розвитку управлінської освітньої системи на рівні подання навчального і практично спрямованого матеріалу, організаційно-методичних засад вищої освіти, методології програмованого навчання, інформатизації процесу наукового, освітнього пізнання, що в ньому реалізуються новітні техніко-технологічні засоби, спрямовані на активізацію процесу професійного і загальноосвітнього становлення особистості (А. М. Алексюк, В. І. Астахова, В. П. Безпалько, В. Ю. Биков, Я. Я. Болюбаш, А. В. Васильєв, О. О. Жук, Г. О. Козлакова, Массінга Венансіо, Іван Марєв, Н. В. Морзе, О. В. Оліфіров, С. А. Ракова, В. Г. Розумовський, та ін.). В контексті нашого дослідження йдеться про пошук шляхів оптимізації загальноосвітньої науково-професійно-пізнавальної інформації стосовно розвитку потенціалу фахівців, які виходять на світовий ринок праці, маючи підготовку у вітчизняній освіті. Такий процес має багатоаспектний характер, що вимагає подальших досліджень, які в свою чергу, мають бути покладені на соціально-філософську методологію.

Завданнями в річці дослідження є: формування інтегрованого науково-освітнього інформаційного середовища, що в ньому оптимально з точки зору співвідношення «людина-інформація» в умовах новітньої пізнавальної інформаційно-пізнавальної

ситуації реалізується потенціал особистості–впроваджувача фахової компетентності, надбаної в річичі вищої освіти; створення оптимальної інформаційної інфраструктури в кожній зі складових ланок вищої освіти для здійснення науково обгрунтованого співвідношення особистісних зусиль і суспільних вимог щодо підготовки майбутнього фахівця; формування й раціональне використання індивідуалізованих пізнавально-духовних інформаційних ресурсів з точки зору ентропійних і негаентропійних процесів у галузі техніко-технологічного обгрунтування пізнавального процесу; створення баз даних і знань, зорієнтованих на прогнозування інтегративних пізнавально-ціннісних процесів розвитку вищої освіти на усіх рівнях - від особистісного до загальнодержавного, планетарного, тощо.

В умовах глобального інформаційного суспільства, глобального ринку праці, в якому головним ресурсом і потенціалом є людина у системі соціальної інформації пізнавально-технологічного характеру (фахівець з певним запасом знань, умінь та навичок), виникають новітні підходи до розвитку вищої освіти як креатора професійної компетентності своїх вихованців. Такі підходи виходять з розуміння інформаційної ситуації, в якій знання, культурно-духовне надбання в системі пізнання як результат індивідуальної й колективної науково-технологічної обробки інформації, духовно-ціннісного досвіду інтегруються у загальносвітовий духовно-пізнавальний простір, що в ньому розгортаються суперечності.

Головною суперечністю сучасної пізнавально-ціннісної науково-освітньої доби є розрив між індивідуалізацією й усупільненням знання, соціальної інформації, духовно-ціннісного досвіду; між індивідуальними і загальносуспільними зусиллями у царині сучасних техніко-технологічних підходів до формування адекватної сучасним досягненням наукової картини світу, проєктуючого і вмотивованого ринку праці, що на ньому застосовуються знання, уміння і навички фахівців, сформованих в системі вищої освіти. Вирішення її полягає в наступному: уточненні мети вищої освіти для молоді особистості, її мотивів і смислів, особливо у галузі оволодіння фаховою компетентністю; модернізації змісту, організації вищої освіти відносно новітніх соціально-філософських уявлень про світ, місце в ньому людини, специфікації вищої освіти щодо сучасної інформаційно-фахової-науково-професійної світової ситуації, що в ній індивід співвідноситься із глобальним усупільненням знання і духовно-ціннісного досвіду, практичних настанов на подальше життя у світі швидкоплинних технологій й адаптації до інновацій, участі в них; застосування новітніх інформаціологічних технологій пізнання, що сягають сутнісних глибин людського буття; створення оптимальної для особистості і суспільства методолого-технологічної системи входження і праці в глобальному інформаційному просторі, де антропологічний фактор розвитку пізнавальної сфери і сфери праці стає всеохоплюючим. Інша сучасна суперечність полягає у неспівпадінні національній належності знання, духовно-ціннісного досвіду, організації вищої освіти, професійної компетентності з глобальними викликами, в контексті яких останні перетворюються на всесвітній продукт споживання, безвідносний до коренів і витоків. Інтернаціоналізація і глобалізація суспільства призвели до того, що зміни в одній галузі дуже швидко переносять-

ся на інші, підсилюючи взаємовплив та взаємозв'язок цих сфер. За таких умов отримані знання втрачають свою індивідуальну цінність. І це викликає безліч питань стосовно подальших перспектив вкорінення здобутків вітчизняної освіти в інтернаціональний інформаційно-пізнавальний, професійно орієнтований простір.

Вища освіта у такому ракурсі повинна вирішити наступні завдання: 1) гуманізувати інформаціологічні якісні і кількісні характеристики професійно-наукового, адаптованого знання у системі вищої освіти, загальносвітового ринку праці; надати техніко-технологічним характеристикам розвитку пізнавального процесу індивідуалізуючи рис, коли людина не є додатком техніки та інформаційних технологій, але є її спрямовуючим началом, наповнюючи ці характеристики різнобарв'ям виявів; 2) індивідуалізувати вплив освітньо-наукової, професійно спрямованої інформації через її, з точки зору соціальної філософії, вияви на особистість як науково обгрунтованої оптимізації вибору особистісного пізнавального шляху; 3) фундаменталізувати зміст й організацію вищої освіти відносно цілісних уявлень про Всесвіт, людину, природу, суспільство, систему взаємодій «особистість-інформація»; 4) спроектувати можливі конфігурації співвідносин у межах інтернаціональної системи «людина-інформація-техніка-технології-освіта-ринку праці»; 5) оптимально індивідуалізувати технологізувати освітньо-пізнавальний простір відносно застосування медіа-засобів, систем, прийомів, форм трансформації, модернізації науково-освітньої інформації, маючи на меті повноцінний розвиток особистості в умовах глобальних суспільних викликів; 6) організувати техніко-технологічну підтримку особистісних розвивальних пізнавально-ціннісних підходів - контекстуальних, діалогічних, ігрових, комунікативно-рольових, імітаційно-моделюючих та ін. у системі вищої освіти; 7) інтегрувати зусилля усіх навчальних, виховних, культурних, соціальних інституцій, поза навчальних організацій, структур, ЗМіД, соціального оточення, з точки зору індивідуалізованого спрямування розвитку особистості XXI століття; 8) розробити глобальні системи оптимізації вироблення і застосування пізнавально-ціннісної інформації, розрахованої на проєктивні підходи до спрямування чинника техніки і технологій у людину центроване річище, гармонійно узгоджуючи таке спрямування із буттям природи.

Висновки: для досягнення інформаціологічно-знанняєвої оптимізації зусиль сучасної вищої освіти відносно становлення молоді в глобальному світі необхідно реалізувати такі підходи: гармонізувати пізнавальні, духовні зусилля особистості в системі вищої освіти із загальносвітовим духовно-пізнавальним простором; стимулювати науково обгрунтоване програмування інтелектуального, емоційного, нейрон психофізіологічного розвитку особистості через розробку новітніх шляхів наукового, ціннісного пізнання світу в цілому, світу людини, що здійснюється через інформаціологічне забезпечення цього процесу; оптимізувати інформаційно-ціннісний простір пізнання особистістю світу в системі вищої освіти через навчання життю в умовах прогресуючого інформаційного середовища; розробити проєктивні підходи до гармонізації стосунків людини і техніко-технологічних процесів, спрямованих на поступ суспільства в умовах глобальних викликів, що, у свою чергу, висуває новітні завдання у царині вищої освіти стосовно реалізації антроп-

ного принципу розвитку науки і техніки, інноваційних технологій у галузі пізнання світу природи, суспільства і людини.

Проективним баченням уявляється процес створення найновіших підходів до оптимального узгодження зусиль вищої освіти та професійно-наукових установ до вироблення шляхів сучасного входження особистості – вихованця вітчизняної освіти до світового ринку праці; напрацювання новітніх соціально-філософських методологій щодо оперативного коригування процесу оволодіння професійно спрямованими знаннями, уміннями та навичками, що мають як стратегічний, так і тактичний характер стосовно реалізації особистісного потенціалу соціальної спільноти в умовах глобалізованого інформаційно-пізнавального і науково-професійного простору.

Бібліографічні посилання

1. Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации / Р. Ф. Абдеев. – М. : Владос, 1994. – 336 с.
2. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. – К. : ТОВ «Атлант ЮМС», 2006. – 498 с.
3. Белл, Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Даниел Белл ; пер. с англ. Иноземцев В.Л. – М. : Наука, 1989. – 345 с.
4. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования : уч. пособие / Э. Н. Гусинский, Ю.И. Турчанинова. – М. : Логос, 2001. – 234 с.
5. Забродська Л. М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект / Л. М. Забродська. – Х. : Видавнича група «Основа», 2003. – 240 с.
6. Інтеграція вищої освіти України в європейську систему : зб. наук. праць // Матеріали Міжнародної науково-методологічної конференції «Інтеграція вищої освіти України в європейську систему», Дніпропетровськ, 05 травня 2001 р. / ред. Н. Є. Бойцун ; Міжнародний фонд «Відродження». – Дніпропетровськ : Арт-Прес, 2001. – 108 с.
7. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М. : Интер-Пресс, 2000. – 345 с.
8. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління : навч. посібник / С. П. Кулицький. – К. : МАУП, 2002. – 224 с.
9. Навроцький О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О. І. Навроцький. – Х. : Основа, 2000. – 240 с.
10. Урсул А. Д. Модель ноосферно-опережающего образования III-го тысячелетия / А. Д. Урсул // Сб. тезисов и материалов III-го Международного симпозиума «Открытое общество и устойчивое развитие». – Зеленоград, 2001. – Т. VII. – 456 с.
11. Фініков Т. В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна / Т. В. Фініков // Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, Інститут економіки та права «КРОК». – К. : Таксол, 2002. – 176 с.
12. Яблонський В. А. Вища освіта України на рубежі тисячоліть: проблеми глобалізації та інтернаціоналізації / В. А. Яблонський. – К., 1998. – 278 с.

Мудрак В. И. Социально-философские подходы к реализации профессиональной компетентности в системе высшего образования

Современные подходы к развитию соотношения «личность-информация» в глобальном информационно-познавательном пространстве разворачиваются в системе информационно-логического обеспечения профессиональной компетентности в системе высшего образования. Это предполагает наработку новейших социально-философских тенденций в контексте «человек-технология»-высшее образование- профессиональная компетентность».

Ключевые слова: информация, компетентность, технология, система.

Mudrak V. Socio-philosophic trends of professional competence in the higher education system

Current approaches to the development of the relationship between «identity-information» in the global information space cognitive system deployed in informaciological of professional competence within higher education.

This includes the latest developments of social and philosophical approaches in the context of «human technology, higher education, professional competence».

Last unfolds as a system called «Relations between phenomena of modern society - a society of new knowledge, global information, new methods, technologies, particularly in the field of general knowledge and personal involvement in the design of modern information culture».

Here is a difficult tension between personal mastery opportunities in the system and information processing cognitive nature and requirements of the rapidly changing social transformation in education system.

It is necessary to develop projective ways of raising the quality of professional competence on the basis of modern information and learning situations.

Current requirements for entry of a young person in modern social labor market cause vision newest value in the «identity-information».

This requires, in turn, the need to appeal to the global general philosophical as well as general approaches to new information culture.

First of all, it concerns the methodological principles of perception and information processing cognitive character of the individual.

The novelty of the application, in our opinion, is the systematic process of social and psychological problems that are crucial in the field of higher education as a creator of professional competence of the individual.

It's very important place to the principle of simplification, consolidation of information from its fundamentalization.

The latter, in turn, is based on searching generalizing universal reason being in general: the Cosmos, Nature, Society, the World of Man.

Disclosure of bases at personal perception is in higher education, which forms the information knowledge potential professional competence.

In our view, the deployment of social and philosophical methods of simplification, consolidation of information cognitive nature enables rapid design oriented personal potential in the world of progressive media.

These methods are:

- the ascent from the concrete to the abstract and vice versa;

- **fundamentalization information as an attribute of matter and consciousness, consideration of entropy and nehaentropy processes in the infosphere that examines, in turn;**

- **informologic - the science of infosphere.**

Keywords: information, competence, system.

References:

- Abdееv, RF 1994, *Filosofiya informatsionnoy tsivilizatsii* (Philosophy of information civilization), VLADOS publ., Moscow.
- Andruschenko, VP 2006, *Organizovane suspil'stvo. Problema organizatsiyi ta suspil' noyi samoorganizatsiyi v period radykal'nykh transformatsiy v Ukraini na rubezhi stolit'*: Dosvid sotsial'no-filosofskogo analizu (Organized society. The problem of social organization and self-organization in a period of radical transformation in Ukraine at the turn of the century: Experience of socio-philosophical analysis). TOV «Atlant UMC» publ., Kyiv.
- Bell, D 1989, *Gryadushchee postindustrial'noye obshchestvo: Opyt sotsial'nogo prognozirovaniya* (Future postindustrial Society: Experience social forecasting). Nauka publ., Moscow.

Castells, M 2000, *Informatsionnaya epokha. Ekonomika, obshchestvo i kul'tura*, (Information epouk. Economy, society and culture). Inter-Press, Moscow.

Finikov, TV 2002, 'Suchasna vyshcha osvita: svitovi tendentsiyi i Ukrainina', ('Modern higher education: global trends and Ukraine'), *International Foundation for Education Policy Research*, Institute of Economics and Law «STEP». Taxol publ., Kyiv.

Husynskyy, EN & Turchaninova, UI 2001, *Vvedeniye v filosofiyu obrazovaniya: uchebnoye posobiye*, (Introduction to Philosophy of Education: Textbook). Logos publ., Moscow.

'Integration of Higher Education of Ukraine into the European system: Collected Works', 2001, Based on the *International Scientific and Methodological Conference «Integration of Higher Education in the European system of Ukraine»*. International Foundation «Renaissance», Dnipropetrovsk. Art Press, Kiev.

Kulytskyy, SP 2002, *Osnovy organizatsiyi informatsiynoi diyal'nosti u sferi upravlinnya: navchal'niy posibnik*,

(Fundamentals of information activities in the field of management: manual). MAUP publ., Kyiv.

Nawrotskyy, OI 2000, *Vyshcha shkola Ukrainy v umovakh transformatsiyi suspil'stva*, (Higher School of Ukraine in transforming society). Osnovs publ., Kharkiv.

Ursul, AD 2001, 'Model' neosferno-operezhdayushchego obrazovaniya III-go tysiacheletiya', ('Model noosphere-forward Education of Third Millennium'), *Sbornik tezisov i materialov Tretego Mezhdunarodnogo Simposiuma «Otcrytiye obshchestvo i ustoychevoye razvitiye»*, Vol.VII. Zelenograd,

Yablonskyy, VA 1998, *Vyshcha osvita Ukrainy na rubezhi tusiashcholit'*: problemy globalizatsiyi ta internatsionalizatsiyi (Higher education in Ukraine at the turn of Millennium: challenges of globalization and internationalization). Kyiv.

Zabrodska, LM 2003, *Informatyzatsiya zakladu osvity: upravlins'kyy aspekt* (Informatization of the Educational Institution: managerial aspect). Publishing group «Base», Kharkov.

Надійшла до редколегії: 14.09.2013 р.

УДК: 141. 333

С. О. Ганаба

Національний педагогічний університет імені В. П. Драгоманова, м. Київ

«ОСВІТА В РУСІ»: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПЦІЇ СКЛАДНОСТІ

Розглянуто можливості методологічного потенціалу концепції складності щодо модернізації освіти, яка б враховувала мінливість та складність як суспільства, так і світу людини. Освіта як суспільна інституція перебуває у русі, у стані постійної зміни та реформування. Наголошується, що одним із орієнтирів сучасної освіти є акцентуація на вільному розвитку особистості, створенні умов для її творчої самореалізації. В основі навчального процесу знаходиться розуміння знання як відкритого та незавершеного, тобто такого, що перебуває у процесі становлення. Приріст такого знання відбувається не послідовно, а хаотично.

Ключові слова: освіта, методологія, складність, потенціал, модернізація, особистість.

Постановка проблеми. Одним із факторів розвитку суспільства та людини є освіта. У житті людини та суспільства вона виконує амбівалентну роль. З одного боку, освіта плекає «соціального персонажа» епохи, нівелюючи його індивідуальність та підганяючи її під загальноприйняті соціальні стандарти шляхом трансляції чітко визначеного набору інформаційних ресурсів і прищеплення необхідної сукупності навиків та умінь їх використання у практиках життя. З іншої сторони, освіта веде пошук і вироблення нових культурних ресурсів задля подальшого розвитку суспільства та людини. Саме вона є тим культурно-цивілізаційним надбанням людства, яке здатне окреслити нові орієнтири його подальшого розвитку. Освіта виявляє принципову здатність «працювати» на майбутнє, оскільки допомагає людині долати межі індивідуального існування. Вона долучає людину до культурних надбань і, водночас, плекає нові цивілізаційні здобутки, актуалізуючи її життєвий досвід та підтримуючи пошуки нею власної ідентичності тощо. Впливаючи на перебудову внутрішнього світу людини, за твердженням Г. Гегеля, вона дозволяє людині піднятися до рівня всезагальності, свідомо долучившись до надбань науки та культури та позбавившись меж природної індивідуальності (Hegel 1977) [2]. Як духовна константа епохи, освіта слугує основою та орієнтиром побудови майбутнього. Ця настанова набуває особливої актуальності та релевантності за умов тих численних проблем і ризиків з якими зустрілося сучасне людство.

Сучасні реалії, які З. Бауман метафорично кваліфікує як «плинну модерність», відзначаються руйнуванням узвичаєних сталих структур, які забезпечували функціонування і життєдіяльність суспільства, свідчать про розбалансованість суспільства та його

процесів, їх мінливість, нестійкість, стрімку динаміку тощо. Суспільство як ніколи раніше демонструє свою надзвичайно складну природу, а тому потребує відповідного освітнього ресурсу. Освіта в умовах сучасних трансформацій перетворюється на досить складний соціальний організм, який не лише покликаний продемонструвати здатність запропонувати необхідні відповіді на виклики епохи, але й змодельовати до певної міри соціальні процеси. У реаліях сьогодення вона набуває пріоритетного значення у суспільному житті, оскільки виконує превентивну та прогностичну функції, розкриваючи свій складний, динамічний потенціал. Ці обставини актуалізують розгляд сфери освіти як складного соціального феномену.

Формулювання цілей статті. У даній статті мається на меті експлікувати методологічні можливості концепції складності у розумінні природи освіти як складного динамічного організму суспільного життя.

Аналіз дослідження. Варто зазначити, що природа складності як універсального феномену, який властивий майже усім об'єктам (явищам, системам) є предметом зацікавленості дослідників, що працюють у різних наукових сферах. Вивчення даного феномену представлено у низці міждисциплінарних досліджень. Так, у нелінійній динаміці І. Пригожина, Г. Ніколеса, у кібернетиці Н. Вінера, у синергетиці Г. Хакена, у концепції «аутопоезису» У. Матурані і Ф. Варели та інших складність розглядається як феномен, що притаманний об'єктам живої та неживої природи. Він засвідчує можливість світу і людини самоорганізовуватися та саморозвиватися. Низка цікавих та продуктивних концептуальних підходів щодо розуміння сутності складності представлена також у працях вітчизняних дослідників, зокрема Л. Бевзенко, Л. Киященко, І. Добронравової, І. Єршової-